

DELIBERATYWNY MODEL POLITYKI

Rozprawa doktorska przygotowana pod kierunkiem
prof. dra hab. Krzysztofa Pałeckiego

Streszczenie:

Celem mojej pracy jest wykorzystanie teorii demokracji deliberatywnej do odpowiedzi na pytanie, jak w konstruktywny sposób uwzględniać w deliberacji o sprawach publicznych trzy czynniki: wiedzę ekspercką, interesy własne i emocje. Dla odpowiedzi na to pytanie zbadam dorobek teorii demokracji deliberatywnej – w szczególności tzw. zwrot systemowy w jej ramach – i przy jego pomocy zanalizuję wybrane przypadki z obszaru polskiej polityki publicznej. Na tej podstawie zidentyfikuję katalog wskazówek, co do tego, jak należy i jak nie należy rozpatrywać trzy wspomniane czynniki.

Deliberacja to „wzajemna komunikacja, która obejmuje wyważanie i refleksję nad preferencjami, wartościami i interesami dotyczącymi spraw o wspólnym znaczeniu” (Mansbridge 2015). W poszukiwaniu wzorca zastosowania jej w tworzeniu polityk publicznych, sięgnę do przykładu brytyjskiej Agencji ds. Standardów Żywności (*Food Standards Agency*, FSA). Analizując grupy podmiotów (interesariuszy) włączonych w prace Agencji, zaobserwuję, że ich udział ma na celu uwzględnienie w deliberacji trzech kluczowych czynników: (a) wiedzy eksperckiej – reprezentowanej przez naukowców; (b) interesów własnych producentów żywności; oraz (c) silnych emocji konsumentów-obywateli. Teoretycy demokracji deliberatywnej w wydaniu klasycznym byli początkowo sceptyczni wobec obecności w deliberacji dwóch ostatnich czynników – emocji i interesów własnych, jako czyniących ludzi podatnymi na retoryczną manipulację czy egocentryczne targowanie. Aktualnie, oba te czynniki poddano rehabilitacji i włączono do deliberacji. Ich krytyka, jednak, w wielu punktach wciąż pozostaje ważna. Dochodzi do niej krytyka pewnych istotnych mankamentów wiedzy eksperckiej w dyskusji publicznej. Wyzwaniem staje się współcześnie także łączenie tych trzech czynników, żeby nie nadwyrężały konstruktywnej publicznej deliberacji.

Na podstawie tego dorobku i wykorzystując wybrane przykłady empiryczne z polskiej polityki zdrowotnej, opracuję uproszczony model deliberatywnego łączenia trzech czynników. Model ten zawierał będzie zestaw praktyczno-normatywnych wskazówek, co do uwzględniania w deliberacji wiedzy eksperckiej, interesów własnych oraz emocji. Opracowany model będzie mógł służyć analizie procesów kształtowania polityk, a nawet w ich projektowaniu.